

**ПОЉОПРИВРЕДНА
САВЕТОДАВНА И СТРУЧНА СЛУЖБА
КРАЉЕВО Д.О.О.**

36000 КРАЉЕВО, ЗЕЛЕНА ГОРА БР.29
ТЕЛ/ФАХ: 036/315-053, 036/315-054
Е-ПОШТА: pssibar@sbb.rs

БИЛТЕН

БРОЈ 4/АПРИЛ 2015.

ГОДИНА VIII

БИЛТЕН БРОЈ 4/АПРИЛ 2015.

С а д р ж а ј:

- ◆ РОГАЧ ШЉИВЕ - саветодавац Бранко Галовић, дипл. инж.
- ◆ СУЗБИЈАЊЕ КОРОВА У КУКУРУЗУ – саветодавац Владимир Костић, дипл. инж.
- ◆ ИСХРАНА ОВАЦА - саветодавац Љиљана Неранџић, дипл. инж.
- ◆ СИЛИРАЊЕ ЛУЦЕРКЕ - саветодавац Биљана Алексић, дипл. инж.
- ◆ ИЗВОДИ ИЗ УРЕДБЕ О РАСПОДЕЛИ ПОДСТИЦАЈА - саветодавац Зорица Здравковић, дипл. инж.
- ◆ ИНВЕСТИЦИЈЕ У ПОРОДИЧНА ГАЗДИНСТВА - ИПАРД - саветодавац Зорица Здравковић, дипл.инж.
- ◆ КЛАСТЕРИ У ПОЊОПРИВРЕД - саветодавац Марко Богојевић, дипл.инж.
- ◆ САМООПЛОДНЕ СОРТЕ ТРШЊЕ - саветодавац Мирјана Остојић, дипл.инж.

ТИРАЖ: 300 примерака

РОГАЧ ШЉИВЕ

Рогач шљиве је присутан у свим производним реонима где се шљива гаји. Болест проузрокује фитопатогена гљива *Tarphrina pruni*, која напада све врсте биљака из реда *Prunus*, а највише шљиву. Развоју болести погодује прохладно и кишовито време у време заметања плодова, када ова болест може уништити преко 80 % заметнутих плодова шљиве. Симптоми ове болести се уочавају почетком јуна.

Основни симптоми се испољавају претежно на плодовима, а могу се срести и на лишћу, цветовима и ластарима. На лицу лишћа се јављају ситне светло-жуте пеге, а на наличју прашкаст и мркоцрвени уредосоруси. Заражено лишће опада врло рано, а младари се слабо здрвењавају. Заражени плодови имају бледо-зелену боју, сунђерасту конзистенцију и знатно су већи од здравих. Плодови који су заражени брже расту него здрави, повећавају се, издужују и криве па добијају облик који подсећа на рог. У таквим плодовима се не формира коштица или се налази само њен рудимент. Плодови могу бити заражени у потпуности или делимично, што зависи од времена и услова за развој инфекције. При инфекцији врло младих плодова настају потпуне заразе, а делимичне када се инфекција јави касније на већим плодовима шљиве. Сви заражени плодови, били да су потпуно или делимично захваћени болешћу, пропадају у току вегетације, што

знатно утиче на принос.

Гљива презимљава на гранчицама, у облику бластоспора или аскоспора. Споре доспевају на млад плод одмах по заметању где проклијају и врше заразу. У другој половини пролећа, мицелија која захвата цео мезокарп плода, избија испод кутикуле и ту ствара врло густ сплет из кога се затим развијају аскуси. Аскоспоре и секундарне бластоспоре се разносе кишним капима и доспевају на ластаре, где се у пукотинама одржавају до следећег пролећа.

Заштита од *T. Pruni* захтева примену како агротехничких, тако и хемијских мера. Препоручује се уништавање заражених плодова како би се инокулациони потенцијал смањило за следећу годину. Пожељно је орезивање и уклањање заражених гранчица. Основна мера борбе је хемијска, она се изводи пре кретање вегетације у циљу превентивног уништавања аскоспора и секундарне бластоспоре, које се налази у круни воћака. У фази мировања шљиве, обавља се прскање препаратима на бази бакра:

bakar oksihlorid:

- BAKARNI OKSIHLORID-50, у дози од 1,5 % у мировању,

- BAKROCID S-50, у дози од 0,75 % у мировању,

bakar sulfat:

- CUPROXAT, у дози од 0,5-0,6 % у мировању,

Сузбијање корова у кукурузу

У току вегетације могућа је заштита тек приметних плодова. Заштита се изводи одмах по прецветавању, када се 75 % круничних листића осуши. За сузбијање се могу користити једињења на бази:

сiрама:

- CIRAM S-75,

- ФИТОСИРАМ 75-S, у
концентрацији од 0,2 %,

Бранко Галовић дипл.инж.

Кукуруз је термофилна врста која се сеје релативно касно (друга половина априла – прва половина маја). Касна предсетвена припрема земљишта елиминира одређене еколошке групе корова: зимско-пролећне ефемере, зимско-пролећне корове и већину рано пролећних корова.

Међутим, због свог хабитуса и захтева за великом количином топлоте и светлости, кукуруз припада широкоредим културама, тј. има малу покривност, клијање и ницање је успорено, као и раст у првим фазама развоја. Насупрот њему, коровска флора клија и ниче на нижим температурама и има јачу конкурентску способност за све елементе животне средине. Зато је коровска заједница кукуруза веома бројна и разноврсна. У усеву кукуруза заступљено је преко 150 врста корова. Од њих, најзначајнији су они који су широко распрострањени и имају велики степен сталности: обичан штир (*Amaranthus retroflexus*), пепељуга (*Chenopodium album*), паламида (*Cirsium arvense*), попонач (*Convolvulus arvensis*), зубача (*Cynodon dactylon*), сврачица (*Digitaria sanguinalis*), лубеничарка (*Hibiscus trionum*), купина (*Rubus caesius*), велики мухар (*Panicum crus-galli*), мухар сиви (*Setaria glauca*), мухар зелени (*Setaria viridis*), помоћница (*Solanum nigrum*), дивљи сирак (*Sorghum halepense*).

Под индиректним мерама се подразумева правилна и благовремена примена:

- превентивних мера (сетва чистог семена, исправан поступак са биљним отпатцима, спречавање ширења коровских биљака стајским ђубривом и компостом, одржавање чистоће непољопривредних површина, уништавање коровских биљака на непроизводним површинама, малчирање и др.) и
- агротехничких мера (основна и допунска обрада земљишта, заоравање стрњишта, међуредна култивација, плодоред и друге мере усмерене на стварање повољних услова за кукуруз и повећање његове конкурентне способности).

Под директним мерама се подразумева примена хербицида за сузбијање корова. Хемијска средства се препоручују за примену тек ако ни након правилно примењених индиректних мера нисмо успели да одржимо под контролом коровску популацију.

Основни услов та избор хербицида представља познавање састава и заступљености коровске флоре и фаза развоја усева, обзиром да сваки хербицид има спектар свог деловања који је ограничен на одређене коровске врсте или типове (усколисни, широколисни, једногодишњи, травни), као и да се мора применити у тачно прецизираној фази развоја кукуруза, како би имао најбољи ефекат на корове и како би се

избегло евентуално фитотоксично дејство на кукуруз. За поједине хербициде је важно и познавање хумусног састава земљишта, како би се одредила оптимална доза примене. Доза примене такође зависи од врсте корова које се сузбијају. У Србији је регистровано 60 активних материја и њихових комбинација, на основу којих је формулисано 128 препарата намењених сузбијању корова у кукурузу. Тако велики број препарата омогућава избор оних којима ће се постићи највећи ефекат у одређеним околностима.

Хербициди се у кукурузу могу применити пре сетве, после сетве а пре ницања кукуруза или после ницања кукуруза.

Најчешћи метод примене је после сетве, а пре ницања кукуруза. За овај метод примене регистровано је 28 хербицида (активних материја) и њихових комбинација на основу којих је формулисано 77 комерцијалних препарата. Неки од њих се могу применити и одмах након ницања кукуруза, најкасније до појаве трећег листа усева (обележени знаком * у тексту). За своју пуну ефикасност, ови препарати захтевају доста влаге, тако да при њиховој примени треба користити што више воде, а најбољи ефекат постижу у влажнијим подручјима. За примену после сетве а пре ницања могу се користити препарати на бази:

linurona (afalon, afalon tečni, liron tečni, linurex 50-sc, linurex 50-wp) – у дози од 2,5-3 kg(l)/ha;

terbutilazina (hemazin sc-500) – у дози од 1,5-2,5 l/ha;

alahlora (alahlor-480, alanex 48-ec и др.) – у дози од 3-6 l/ha, сам или у комбинацији са препаратима на бази atrazina;

alahlora i atrazina (alazine-se) – у дози од 5-7 l/ha;

alahlora i linurona (galolin kombi, linuchlor 367-ec) – у дози од 7-9 l/ha;

dimetenamida (frontier super) – у дози од 1-1,4 l/ha;

metolahlora, terbutilazina i mezotrina (lumax) – у дози од 3,5-4 l/ha;

metolahlora i terbutilazina (gardoprim plus gold 500-sc) – у дози од 4-4,5 l/ha;

flurohlordiona (racer 25-ec, resent 25-ec) – у дози од 1 l/ha

pendimetalina (stomp 330-e, zanat, bevetomp, dost 330-ec и др.) – у дози од 4-6 l/ha;

acetohlora (acetogal, acetosav 90-ec, deltacet, relay plus, bevelade extra и др.) – у дози од 1,8-2,2 l/ha;

Употреба препарата који се примењују после ницања кукуруза, тј. у току вегетације, има значајну предност у сушним подручјима. Ови хербициди обично се примењују када кукуруз има 1-8 листова или је висине 15-20 cm. Код нас је регистровано 33 хербицида (активних материја) и њихових комбинација, од којих је формулисано 52 комерцијална препарата. Како ове препарате коров усваја преко листа, при примени је

потребно користити мање количине воде, како се препарат не би сливао, потребно је да неколико сати након примене не дође до падавина, а по потреби се у комбинацији са препаратима може користити и неки оквашивач, ради бољег пријањања препарата на корове. Такође је неопходно посебно обратити пажњу на фазу развоја кукуруза и примењивати их само до оне фазе која је означена на упутству произвођача. У супротном може доћи до испољавања фитотоксичног дејства на усеву. За ову намену могу се користити препарати на бази:

nikosulfurona (motivell) – у дози од 1 l/ha,

cikloksidima (focus ultra) – у дози од 0,75-2 l/ha, само у хибридима кукуруза толерантним на cikloksidim;

rimsulfurona (tarot 25-wg) – у дози од 30-50 g/ha, сам или у комбинацији са препаратима на бази dikambe;

rimsulfurona i dikambe (tarot plus-wg) – у дози од 0,307 kg/ha;

rimsulfurona i tifensulfuron-metila (grid 75-wg) – у дози од 20-25 g/ha, сам или у комбинацији са препаратима на бази или dikambe;

dikambe (banvel 480-s, plamen, palacid 480-s, bevekamba и др.) – у дози од 0,5-0,7 l/ha;

Владимир Костић дипл.инж.

Исхрана оваца

Као што сви знамо без квалитетне исхране нема просперитета у овчарству и козарству, као ни рентабилности. Првенствени циљ је обезбедити квалитетну а што јефитинију храну коју це овца-коза најбоље искористити а самим тим дати свој максимум.

У летњем периоду, нај рентабилније је напасати овце на квалитетним пасњацим на којима се гаји велики број различитих трава. Уз то мора се врсити прихрана концентрованом храном (кукуруз, јечам, овас, сојина сачма, сунцокрета сачма итд.) У зависности од величине овце време трајања испасе (на добрим пасњацима) треба да износи око 4-5 часова дневно уз додатак од 300-400г концентроване хране по грлу.

Сто се тиче зимског периода нај јефитинија кабаста храна се обезбедјује силчом и сенажом која има задовољавајуцу количину хранљивих материја у себи. Такође веома добро храниво (али мало скупље) је осусена детелина која је одличан извор протеина.

Исхрана различитих категорија оваца

1. Сезона парења

У сезони парења овце треба побољсати исхрану што је могуће висе. Ако се ради о пасном систему овце треба преместити на што квалитетније пасњаке и увести концентровани део obroка од по 300-400г концентрата дневно. Побољсаном исхраном се повећава пброј јајних

целија које су продукт јајника. Побољсану исхрану теба наставити и 2-3 недеље после парења јел се тада јајна целија причвршћује за материцу. Од тога и зависи број јагањаца у будућем леглу.

Сто се тиче овнова, треба их хранити хранивима богатим беланцевинама и угљеним хидратима. Овнови дневно требају појести и до 1кг концентрата ради ставања што боље и квалитетнијих сперматозоида.

2. Бременитост оваца

У овом стадијуму овцу треба квалитетном храном али умерено-без преједања. Поцетак пребенитости је јако битан што се тиче исхране јел се тада образује плод па је самим тим и потреба за енергијом повећана. Од исхране на поцетку бременитости највисе зависи маса као и смртност јагањаца при родјењу. Сто се тиче краје бременитости, неких месец дана пре јагњења плод нагло расте па је потреба за енергијом највећа (иде и до 75% висе од уобицајне). Собзиром да се у том периоду у овци налазе јагањци смањен је простор у стомаку а самим тим и колицина кабасти хране која се може унети. Стога се овце хране са концентрованом храном и то 500-600г дневно.

3. Јагњење оваца

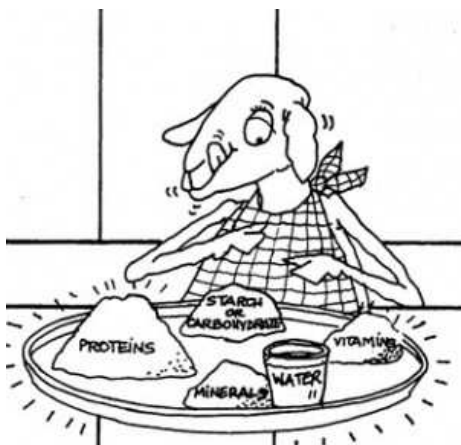
Неколико дана пред јагњење овци треба драстично смањити храну да би се лакше припремила за сам чин јагњења. Препоручује се да у том

Силирање луцерке

периоду једе само квалитетно ливадско сено без додатка концентрата или уз веома мале количине од неких 100-150г дневно. Сто се тиче првих неколико дана такодје треба наставити са редукованом исхраном јер се може десити да овца производи више млека него сто јагањци могу појести, па се мора врсити измузавање. Како јагањци расту тако се кабасти оброк повећава као и концентровани.

4 . И с х р а н а ј а г њ а д и
Јагњад са наврсених 15-20 дана зивота полако почињу да уносе кабасту и концентровану храну. За почетак је најбоље давати им младу луцерку и концентрат по вољи. Како расту потребе за храном се повећавају, на почетку давати по вољи а касније уоброчити на 3 obroka дневно.

Љиљана Неранџић дипл.инж.

Традиционалан начин спремања сена - конзервисање луцерке, детелине, трава и травно-легуминозних смешâ код нас је природно сушење на сунцу. Поред ове, постоји и друга, мада недовољно позната могућност за конзервисање зелене масе, спремање силаже или сенаже.

У условима сувог ратарења први откос луцерке и травâ је количински најважнији, јер се у односу на годишње приносе добије и 50-60%. У малом броју случајева, на парцелама и код фармера који заливају ливаде и обављају све мере везане за прихрањивање и заштиту од штеточина, годишњи приноси зелене масе или сена су знатно већи, а приноси по откосима су равномернији. У таквим случајевима добија се пет, а понекад и шест откоса, док годишња производња сена износи и до 20 т/ха. Овакве ливаде се користе 6-8 година, па и дуже, а све то на крају утиче да су трошкови производње хране (сена) знатно нижи. Насупрот томе, на парцелама где нема заливања, али и других агротехничких мера, најчешће се у току вегетације добија три откоса, при чему је удео масе по откосима у годишњем приносу 50-60% : 30-35% : 15-20%, док је годишња производња сена 6-8 т/ха.

Највећи проблем при сушењу првог откоса за сено јесу честе кише у мају месецу, као и висока влажност ваздуха и тла. Осим тога, биљке из првог откоса одликују се грубљим стаблом и мањим учешћем лишћа у

укупној биљној маси. У таквој маси, лишће се брже суши у односу на стабло, а пресушено лишће се лако круни и опада, а са њим се губи и најхранљивији део биљке. Наиме, у лишћу луцерке налази се три четвртине садржаја протеина, као и највећи део витамина и минерала. Уколико, у међувремену, пада и киша, покошена маса остаје на земљи још дуже, уз испирање најважнијих хранљивих састојака. Свему томе треба додати и чињеницу да дуго задржавање покошене масе на ливади (због неповољних временских прилика) омета регенерацију биљака, а уколико оне и прорасту кроз откосе, закаснелим сакупљањем сена додатно се оштећују младе биљке.

Због свих набројаних проблема први откос луцерке треба конзервисати у форми силаже или сенаже. Осим првог, често се и последњи (јесењи) откос луцерке силира, јер су временски услови у јесењем периоду такође неповољни за спремање сена.

М е ђ у т и м , с и л и р а њ е луцерке није тако једноставан поступак као што је то у случају целе кукурузне биљке. Наиме, луцерка садржи знатно мање шећера и знатно више протеина и минералних материја, те се не може силирати уобичајеним поступком. Отежавајућа околност је и висок садржај влаге, који у оптималним фазама развића луцерке може да буде 80, па и више процената. Једини начин да се од ове

ове културе добије квалитетна силажа (без коришћења различитих додатака или конзерванаса) јесте да се покошена маса пре силирања провене (просуши) до нивоа влаге од око 60-65 %. Услед губитка влаге провењавањем долази до релативног повећања садржаја шећера потребног за ферментацију, а повећани садржај суве материје делује депресивно на штетне микроорганизме. Још јачим провењавањем (до процента влаге од око 55 % или ниже) добија се сенажа - храниво које се по својим карактеристикама налази између сена и силаже. Дужина трајања провењавања зависи од интензитета сунчеве топлоте и може да износи од неколико сати, па до више од једног дана. Оптималан ниво влаге у просушеном материјалу (по практичним препорукама) је онај када се при стискању лишћа још увек не чује карактеристичан шуштави звук, а место прелома стабљике је влажно - али без капљица росе.

Основни проблем при спремању силаже од провенулог материјала је отежано сабијање, јер је просушени материјал доста еластичан. Због тога провенулу масу треба боље уситнити него у случају када се силира материјал са природним садржајем влаге. Практичне препоруке су, да при коришћењу зелене луцерке за силирање, дужина сецкања буде 3-5 цм, за провенули материјал са око 30-35 % суве материје 2-3 цм, а при припремању сенаже свега 0,7-1,5 цм.

Нарочиту пажњу треба обратити на што боље гажење силаже у циљу истискивања ваздуха, добро покривање фолијама, као и додатно оптерећивање силиране масе. У ову сврху користи се слој земље, песка, старе тракторске гуме или други предмети који су тешки и који неће оштетити фолију. На неким фармама се практикује да се накнадно, преко силаже или сенаже спремљене од луцерке, у јесен силира слој од целе кукурузне биљке. Ова врста силаже је знатно тежа, те додатно оптерећује луцерку. Поред тога, биљни сокови који се ослобађају из кукурузне силаже, богати млечном киселином и шећерима, сакупљају се у луцерки и тиме потпомажу њено конзервисање.

Уколико се због временских услова проверавање не може извести, за обезбеђивање оптималних услова за врење силаже препоручује се коришћење угљенохидратних хранива, у типу прекрупне кукуруза, сувих репних резанаца, меласе и сл. Ова хранива се користе у количини од 5-8 % у односу на зелену масу и у старту обезбеђују потребну количину шећера за превирање у млечну киселину. Поред тога, нека од набројаних хранива везују вишак влаге, те и у том смислу позитивно доприносе квалитету силаже. У циљу постизања што бољих резултата, препорука је да зрнаста храна или суви резанци буду што боље уситњени и што боље распоређени по маси која се силира. При коришћењу меласе,

због њене сирупасте форме, неопходно је да се најпре раствори са 2 -3 дела воде, а затим да се што равномерније прска. Оваква врста додатка повећава влажност силаже, па у старту треба просушити биљну масу у већем степену.

Поред ових могућности користе се хемијски конзерванси на бази мешавине мравље и пропионске киселине, који у старту закисељавају силирану масу до потребног нивоа и тиме обављају потпуно конзервисање. И поред високе ефикасности, ова врста додатака је јако скупа па за нас нема велики значај. Насупрот томе, на нашем тржишту се могу набавити бактеријски инокуланти, односно својеврсна „маја” која потпомаже брже одвијање ферментације и стварање већих количина млечне киселине као природног козерванса (CenSil).

У циљу постизања максималних резултата, биљни материјал који се инокулише треба обавезно провенути бар до нивоа влаге од око 65 %, а још је боље да се у масу равномерно дода и 5-8 % кукурузне прекрупне. Оваква силажа ће, поред бољег квалитета имати и већу хранљиву вредност, а повећан садржај суве материје је јако важан за правилну исхрану високомлечних грла.

Биљана Алексић дипл.инж.

Овом уредбом прописује се за буџетску 2015. годину обим средстава, врсте и максимални износи по врсти подстицаја у пољопривреди и руралном развоју, у складу са Законом о подстицајима у пољопривреди и руралном развоју и Законом о буџету Републике Србије за 2015. годину.

Намењена средства по овој уредби распоређују се на :

1. директне подстицаје у пољопривреди
2. мере руралног развоја
3. кредитну подршку у пољопривреди
4. посебне подстицаје у пољопривреди

Укупан обим средстава за директне подстицаје у пољопривреди износи 18.313.700.000 динара, а расподељују се у одговарајућим укупним износима по врстама подстицаја, и исплаћују у одговарајућим максималним износима, и то за:

- премију за **млеко** у износу 7 динара по литри млека;
- основне подстицаје за **биљну производњу** у износу **6.000** динара по хектару;
- подстицаје за квалитетне приплодне **млечне краве** у износу **25.000** динара по грлу;
- подстицаји за квалитетне приплодне **товне краве** у износу **25.000** динара по грлу;
- подстицаје за квалитетне приплодне **овце и козе** у износу од **7.000** динара по грлу;
- подстицаје за квалитетне приплодне **крмаче** у износу од **7.000** динара по грлу;
- подстицаје за родитељске **кокошке тешког типа** у износу од **60** динара по грлу;

- подстицаје за родитељске **кокошке лаког типа** у износу од **100** динара по грлу;
- подстицаје за родитељске **ћурке** у износу од **300** динара по грлу;
- подстицаје за квалитетне приплодне матице **рибе шарана** у износу од **500** динара по грлу;
- подстицаје за квалитетне приплодне матице **рибе пастрмке** у износу од **300** динара по грлу;
- подстицаје за **тов јунади** у износу од **10.000** динара по грлу у тову;
- подстицаје за **тов јагњаци** у износу од **2.000** динара по грлу у тову;
- подстицаје за **тов јаради** у износу од **2.000** динара по грлу у тову;
- подстицаје за **тов свиња** у износу од **1.000** динара по грлу у тову;
- подстицаје за **краве дојиље** у износу од **20.000** динара по грлу;
- подстицаје за **кошнице пчела** у износу од **500** динара по кошници;
- подстицаје за производњу **конзумне рибе** у износу од **10** динара по килограму произведене рибе;
- регрес за **гориво** и/или **ђубриво** у износу од **6.000** динара по хектару;
- регрес за **премију осигурања** за усеве, плодове, вишегодишње засаде, расаднике и животиње у износу од **40%** плаћене премије осигурања;
- регрес за **трошкове складиштења** у јавним складиштима у износу од **40%** трошкова складиштења.

Зорица Здравковић дипл. инж.

Инвестиције у породична
газдинства – реализација циљева
ИПАРД-а

Као инструмент пред-приступне помоћи у области пољопривреде и руралног развоја, за период од 2014. до 2020.године, ИПАРД програм у Србији реализоваће се кроз две фазе:

У првој фази очекују се:

-инвестиције у физичку имовину пољопривредних газдинстава;
-инвестиције у прераду и маркетинг пољопривредних и рибарских производа;

-инвестиције у диверсификацију активности и развој бизниса на газдинствима

У другој фази очекује се:

-припрема и спровођење локалних акционих стратегија (LEADER приступ),

-постизање агро-еколошких мера и јачање органске пољопривреде

Улагања у породична пољопривредна газдинства представљају приоритетну меру ИПАРД програма, јер су управо та газдинства главни носиоци развоја како пољопривредне производње тако и руралних средина.

Улагањем у пољопривредна газдинства циљ је да се побољша њихова ефикасност и рационализују трошкови производње, коришћењем савремених техника управљања и побољшањем продуктивности газдинства, што ће довести до повећања конкурентности на тржишту и профитабилности. Унапређење пољопривредне опреме, система за наводњавање, подизање стандарда

квалитета производње, посебно увећање додате вредности специфичних производа, довешће до веће конкурентности руралних подручја Републике Србије. Иновација и модернизација ефикаснијих поступака за пословање породичних фарми довешће до свеукупног позитивног утицаја на шире окружење.

У републици Србији тренутно постоји (Попис пољопривреде 2012) регистрованих 628.552 породичних пољопривредних газдинстава и 1.416.349 лица која су ангажована на пољопривредним пословима. Од укупног броја ППГ 52% нема других прихода осим пољопривреде. То су углавном мале породичне фарме које заузимају од 1 до 5 хектара. О значају развоја породичних фарми говори и податак да рурална подручја заузимају 70 % територије Републике Србије, а у њима живи 43,60 % укупне популације.

Пољопривредно –прехранбени производи имају значајну улогу у спољнотрговинској размени Републике Србије, нарочито у извозу. Њихово учешће у укупном извозу усталило се последњих година на око 23%.

Пољопривреда Србије је у 2014. години оставарила извоз већи за 9% у односу на исти период у 2013. години. У периоду јануар – новембар 2014. године остварен је извоз пољопривреде у вредности од 2.073 милиона евра, док је у истом периоду

2013. године он износио 1.901 милиона евра. Увоз у 2014. години, у поменутом периоду, износи 1.095 милиона евра, што је за 1% мање у односу на исти период у 2013. години.

Остварени суфицит у размени износио је готово милијарду евра, односно 977,6 милиона евра, што је за 23% већи суфицит од оствареног за исти период 2013. године, када је износио 795 милиона евра.

Учешће пољопривреде у укупном извозу Републике Србије у 2014. години, износио је 20,3%.

У прошлој години највише се извозило поврће, воће, житарице, производи од житарица и пиће. Највећи суфицит оствариле су групе са највећим извозом и то житарице и производи на бази житарица, поврће, воће и пића. (подаци Завода за статистику)

Предузетнички усмерени фармери су носиоци тржишно оријентисане пољопривредне производње, док традиционално усмерени фармери припадају тзв. „руралном свету“. Предузетнички усмерени фармери су репрезенти транзиције у Србији. То су мешовита газдинства која се не могу везивати само за пољопривредну делатност како би опстали у руралним подручјима, а пољопривреду је потребно да посматрају као понуду за домаће и страног тржиште.

Власници породичних фарми морају дугорочно и плански да

да развијају сопствени посао. Предуслов је ненапуштање руралних подручја. Средствима из ИПАРД фонда, требало би, већ од почетка 2016. године, створити већу могућност за остварање стимулативног окружења, како би породичне фарме постале генератор развоја руралних подручја.

Зорица Здравковић дипл.инж.

Кластери у пољопривреди

У Србији, као и у другим земљама у развоју, највећи потенцијал за одрживи раст лежи у пољопривредном сектору. Управљање пољопривредном производњом и прерадом као и продаја пољопривредних производа је врло сложен процес који свакодневно захтева доношење важних одлука. Доношење исправних одлука условљено је владањем вештинама, информацијама и знањем. Иницијативе за формирање кластера су стратешке одлуке сваког пољопривредника који жели тржишно, конкурентно и економски исплативо пословање.

Појам кластера, као облика удруживања, је доста сложен. Под кластерима се подразумева географска концентрација међусобно повезаних предузећа или удружења пољопривредних произвођача и институција (владиних и невладиних организација, факултета, института) у циљу унапређења пословања одређене делатности. Доминантни облици организовања у нашем аграру су удружења пољопривредних произвођача, задруге, коморе и др. Кластер, као облик удруживања у агробизнис сектору Србије, је релативно нов појам. За разлику од агробизнис комплекса који подразумева међусобно повезане активности, које су неопходне за производњу и пласман пољопривредних производа, појам кластера је шири и укључује

универзитете и институте који нису директно укључени у производњу. Кластер у пољопривреди је, дакле, група удружења произвођача, укључујући и произвођаче и прерађиваче сировина, као и владиних и невладиних организација и научних и образовних институција које тако удружене решавају заједничке проблеме и, унапређујући пословање, постижу успех у одређеном сегменту пољопривредне делатности као и повећање конкурентности и промоције производа у земљи и иностранства. Значи, кластер је дугорочан пројекат и оријентисан је стратешки.

Концепт удруживања у кластере има за циљ:

1. Обуку и образовање за потребе кластера (иновације и увођење нових технологија);
2. Утицај на политику (лобирање при доношењу закона и других аката у циљу унапређења делатности);
3. Пословна сарадња са другим учесницима у привреди;
4. Повећање конкурентности уз ефикасније коришћење природних ресурса;

Кластери омогућавају да сви актери у пољопривреди постижу боље резултате, кроз сарадњу са појединим институцијама и другим актерима из агробизнис сектора. Укратко, кроз кластер се лакше, брже и јефтиније постиже све оно што је појединачно потребно произвођачима: добијање сертификата, брендирање производа,

Самооплодне сорте трешње

увођење нових технологија, истраживање, унапређење дизајна, предуговор за производњу и пласман. Организовани у кластер, сви учесници у агробизнис сектору, могу побољшати своје пословне резултате. У пољопривреди Србије постоји неколико кластера. Најпознатији кластери су: „Шумадијски цвет“-кластер произвођача цвећа, „Пекос“-кластер пекарске индустрије, „Алко кластер јужне Србије“-кластер произвођача воћа, грожђа, вина и ракије са подручја Јабланичког и Пчињског округа, „Бипом“-кластер произвођача пољопривредних машина и опреме и др.

Овај концепт интересног удруживања и умрежавања споро бива прихваћен код нас. Разлози су међусобно неповерење, недовољно разумевање од пољопривредника, слабо развијена анализа конкурентности, недовољан увид у анализу трошкова, непознати извори финансирања за нове пројекте као и многе друге слабости које неповољно утичу на иницијативу за формирање кластера. Но, било како било, јачање свих облика удруживања, обнова задругарства кроз нове и старе концепте, је неопходан услов за спас србске пољопривреде и србског породичног домаћинства.

Марко Богојевић дипл.инж.

Током последње три деценије у свету су створене бројне нове сорте трешње, које се истичу добрим биолошко-производним особинама. Нова сорта мора да има крупан плод, добар укус, чврсту текстуру мезокарпа, малу осетљивост на пуцање и добру продуктивност. Иако постоји низ самооплодних сорти, највећи број захтева унакрсно опрашивање.

Самооплодне сорте: Stella, Sunburst, Lapins, Celeste, New Star, Isabella, Sweetheart.

STELLA. Потиче из Канаде. Плод крупан, просечне масе око 7 грама, срцастог облика, тамноцрвене боје, тврдог, хрскавог меса, сочно, финог укуса и ароме. Сазрева половином јуна. Стабло средње бујно и разгранато. У кишним данима плодови пуцају и труле. Одлична стона сорта која рано пророди и редовно и обилно рађа. Користи се и за скоро све видове прераде. Дobar је опрашивач за друге сорте.

КОМПАКТ СТЕЛА. Потиче из Канаде, мутант Стеле. Плод је средње крупан до крупан (6-7 грама), веома издуженог облика, покожица тамно црвене боје, месо средње чврстине, укусно, сочно, слатконакисело. Сазрева половином јуна. Стабло мање бујности патуљасто кржљавог раста. Ако у зрењу наступи кишни период може доћи до пуцања плодова и трулежи. Самооплодна, добар је опрашивач за друге сорте. Доброг је квалитета плодова и родности. Рано пророди.

SUNBURST. Потиче из Канаде, а укрштена је од сорти Ван и Стела. Стабло је слабо до средње бујно, широке пирамидалне круне. Рано пророди и одлично рађа сваке године. Плод је веома крупан (10-12 грама), лоптаст, покожица је сјајне винасто црвене боје. Месо је чврсто, слатко и квалитетно, црвене боје. Сазрева средином јуна. Одлична сорта трешње, препоручује се за гајење због квалитетних плодова и родности. Слабије транспортабилности и доста добре отпорности на пуцање покожице.

LAPINS. Пореклом из Канаде. Настала је укрштањем сорти Ван х Стела. Трешња Лапинс је једна је од најлепших сорти трешње тамно црвене боје. Сорта раног времена цветања. Плод је крупан, тамне бургундско црвене, скоро црне боје у пуној зрелости, слатког укуса, одличног квалитета и ароме. Толерантна је према пуцању плодова. Стабло добро подноси зимске мразеве, рано плодоноси и обилно рађа. Кад прероди плодови су нешто ситнији. Осетљива на монилију. Време зрења - друга половина јуна.

CELESTE. Средње рана сорта. Стабло је слабог пораста и усправног хабитуса. Ова сорта је средње продуктивна. Плод је крупан, округло-спљоштеног облика, тамније црвене боје. Месо је црвене боје и одликује се изузетним укусом, текстуром и сочношћу. Ова сорта је осетљивија на пуцање, али одличне отпорности на

манипулацију и високе отпорности на монилију.

NEW STAR. Пореклом из Канаде. Стабло је средње бујности, добре и редовне родности. Плод је средње крупноће, срцолико-спљоштеног облика, сјајне, тамно црвене до црвено-црне боје. Месо плода је хрסקаво, врло слатко, сочно, ароматичног укуса. NEW STAR представља једну од најбољих касних сорти трешања.

ISABELLA. Новија италијанска сорта. Редовно рађа формирајући велике плодове, просечне масе 9 грама. Плод је средње осетљивости на пуцање. Покожица плода је сјајна и врло атрактивна, док је месо бледоцрвене боје и слаткастог укуса. Стабло је средње бујности, ране и редовне родности.

SWEETHEART. Стабло је бујно, усправног раста, рано улази у родност, рађа редовно и обилно. Плод је средње крупан до крупан (8-9 грама), тамно црвене боје покожице. Месо плода је црвено, тврдо, доброг укуса, ниске осетљивости на пуцање.

Мирјана Остојић дипл.инж.

ДОМИНАНТНЕ ЦЕНЕ ВОЋА И ПОВРЋА—КВАНТАШКЕ ПИЈАЦЕ ЗА ПЕРИОД
ОД 13-19.4.2015 . ГОДИНЕ

ЦЕНТРАЛНА СРБИЈА

<i>Јединица мере (кг/дин)</i>	<i>Београд</i>	<i>Краљево</i>	<i>Ниш</i>
Банана	145	150	/
Дуња	/	/	/
Јабука-остала	65	45	/
Лимун	120	115	/
Мандарина	105	100	/
Поморанца	95	100	/
<i>Јединица мере (кг/дин)</i>	<i>Београд</i>	<i>Краљево</i>	<i>Ниш</i>
Краставац-салатни	150	/	/
Кромпир	30	25	/
Паприка-шиља	350	/	/
Лук црни	40	35	/
Парадајз	180	180	/
Тиквице	120	/	/
Шаргарепа	80	80	/

www.stips.minpolj.gov.rs

**ПОЉОПРИВРЕДНА
САВЕТОДАВНА И СТРУЧНА СЛУЖБА
КРАЉЕВО Д.О.О.**

36000 КРАЉЕВО, ЗЕЛЕНА ГОРА БР.29
ТЕЛ/ФАХ: 036/315-053, 036/315-054
Е-ПОШТА: pssibar@sbb.rs

ДОМИНАНТНЕ ЦЕНЕ ЖИВЕ СТОКЕ НА ПИЈАЦАМА ЗА ПЕРИОД ОД
13-19.4.2015. ГОДИНЕ.

ЦЕНТРАЛНА СРБИЈА

Јединица мере (дин/кг)	Тежина/ узраст	Раса	Београд	Краљево	Ниш
Двиске	све тежине	све расе	220	140	/
Јагњад	све тежине	све расе	320	300	350
Јарад	све тежине	све расе	/	220	/
Јунад	350-480 кг	SM	/	/	/
Јунад	>480 кг	све расе	/	/	/
Козе	све тежине	све расе	120	/	/
Краве за клање	све тежине	SM	170	130	/
Крмаче за клање	>130 кг	све расе	130	120	/
Овца	све тежине	све расе	150	120	/
Прасад	16-25 кг	све расе	250	250	230
Телад	80-160 кг	SM	450	400	/
Товљеници	80-120 кг	све расе	160	130	170
Товљеници	>120 кг	све расе	140	/	130
Шиљежад	све тежине	све расе	220	/	/

www.stips.minpolj.gov.rs

**ПОЉОПРИВРЕДНА
САВЕТОДАВНА И СТРУЧНА СЛУЖБА
КРАЉЕВО Д.О.О.**

**36000 КРАЉЕВО, ЗЕЛЕНА ГОРА БР.29
ТЕЛ/ФАХ: 036/315-053, 036/315-054
Е-ПОШТА: pssibar@sbb.rs**